

ЏЕНТЕРҮ ЯЛАВЭ

1944 җулхи майн 5-мөшөччө тухат

Муркаш район хаҗачэ

26 (7559) №

Шамат кун, 2008 җулхи апрелен (ака) 5-мөшө

Хакэ ирөклэ

Раҗсейре

Автомобиль е укҗа?

Џентерү күнэ төлне 11 пин вәрҗә инвалитчэ автотранспорта тивөҗсө. Сака черетре таракан ветерансен 23 процентчө сөҗ пулат. Анча паян патшаләх унран ытла пулашаймасть.

РФ Сывләха сыхлас тата социаллә аталану министрствы ветерансенчен ыйтса пөлсең, вөсен 70 процентчө автомобиль вырәнне укҗан 100 пин тенкэ илме хатәррине пөлтернө. Ку ыйтупа саккун йышансан, 2009 султан ветерансене автотранспорт вырәнне укҗа та пама пултарасҗө.

Налук тўлеме тупаша ўстөрмелле

Султаләк пусланнәранпа 20 пин тенкэ ытларах өҗлесе илсен тин гражданин налук тўлеме пуслать. Самак кунта тупашран куҗаракан 13 процентла налук пирки пырать.

Ситес султан РФ Финанс министрствы ку документа улшанусем кертме сөннө. Налукран хатармалли чикене икө хут ўстерсе 40 пин тенкөне ситерме паләртасҗө.

Правительство җак сөнөве ситес вәхәтрах пәкса тухма паләртать.

Сурхи призыв

Җара пәр суллаха илөҗсө

«Җар тивөҗсө тата җар служби сичнен» саккунпа тата РФ Президентчен ятарла указөпе апрелен 1-мөшөччө сурхи призыв пусланчө. Салтака 18 – 27 сулсенчи сармак сынсене илөҗсө.

Муркашпа Элөк районсөнчен җара ку хутөччө 110 сармак каймалла. Салтака каякансен службара 12 уйәх тамалла пулать.

Җавна май сәмәлләхсем пәрахәҗа тухасҗө. Ку хутөччө ачисем 3 сул тултгарман сармак ашөҗсене те салтака илөҗсө. Арамөсене уйәхсерен 6 пин тенкэ укҗан тўлесе тарасҗө.

Студент пулас төсен шул хыҗсәнах вөренме кеме тарашмалла. Унсәрән ку өмөте җартан таврансан пурнәҗа кертмелле.

Кәҗал салтака илес тапхара 2 эрне чухлө тәсна, июлен 15-мөшөччө. Җапла вара диплом илнө студентсене те җара илөҗсө. Салтак тумне саван пекех ялта өҗлекен педагогсемпе врачсен те, милиционерсен те тәхәнма тивет.

А. ПРОКОПЬЕВ, Муркаш тата Элөк районсөн җар комиссарө.

Республика кунне хатөрленсе

Вулакансен ыйтәвөсене В.Г. Никитин хуравлать

Республика кунне района уавличчен вәхәт нумаях юлмасть. Унччен вара, пытармасәр йышанпәр, вырәнсенче туса ирттермелли өҗсем сахал мар. Җавна май район хаҗачөн вулаканөсемпе уҗа каласу ирттерөсө терөмөҗ. Республика кунне асра юлмалла, тивөҗсө шайра ирттерөсө хәвәрән сөнүсөмпе ыйтусене хаҗат редакцияне яраса

пама пултаратәр. Вөсем сине район администрацияне пусләхөн сүмө, капиталла строительство, архитектура тата пурәнмалли сурт-йөрпе коммуналла хуҗаләх управленийөн пусләхөн Владимир Германович НИКИТИН хуравлама килөшрө. Ыйтусене редакция 2-12-82 номерлө телефонпа та шәнкә-равласа пөлтерме юрать.

Өҗсем пуҗаннә өнтө

Республика кунне хатөрленсе вырәнпа туса ирттерөкөн өҗсем пирки Шетмөпуҗ ял тарәхөн пусләхө Николай Поликарпович АЛЕКСАНДРОВ каласа пама килөшрө:

Кәҗал Республика кунне пирөн районта ирттерти кашини ответләхне ўстерме хистет. Ситменнине пирөн патра җав кунсенче Шетмөпуҗсөнче пөтөмөшлө практика врачөн уйрәмне усма паләртнә. Апла пулсан татах тарашарах та төплөнрөх хатөрленес пулать.

Мөнле өҗсем туса ирттермеллине малтанах паләртса хәвартәмәр. Чи малтанах урамсене, сул хөрисене тирпей-илем кертөсөсө өҗсөмелли сахал мар. Пирөн территорияпе асфальт сарнә трасса иртет. Җав сул хөрипе юр ирөҗсе пөтөсө типсе илсен Җатракасси ял тарәхөн чиккинчен тытанса Элөк район чикки таранах тасатса тирпейлесе тухасшән. Территори пөчөкөх мар,

савәнпа унта шул ачисене те явәҗстарма паләртнә.

Урамсөнче те тирпей-илем кертмеллисем сук мар. Ватәлнә тата хәрнә йывәҗсене касмаллисем пур, юр айөнчен тухнә сүп-сапа пуҗтарса сунтармалла. Ку өнөҗе өҗлөтпөр те. Ял сыннисем хәйсөн умөсене тирпейлөҗсө. Хамәр территория вырәнәҗә предприятиесемпе организацисен, магазинсен, амбулаторин тата ытисен өҗсөнөсене, актива явәҗстаратпәр ку өҗсене.

Сывәх вәхәтрах хама суртарса килсе картасене юсаса тухмаллисем, сөнөрен тытмаллисем те пур. Ака почта җыхәнәвөн уйрәмө умөнчи картана йөркенө кертмелле.

Территори асфальт сулсене юсасине пуҗанмалла пулать. Өҗөр типсе илсен строительсөм өҗө пуҗанма шантарасҗө.

В. ШАПОШНИКОВ җырса илнө.

Кәҗал та пысәк кәтартусем тәваҗсө

Юлия Афанасьевна Ивановапа Зинаида Михайловна Семенова (сән ўкерчөкөре) Ильич ячөпе хисөплөкөн хуҗаләхри Купәрляри сөт-су ферминче дояркара вәй хураҗсө. Юлия Афанасьевна 9 сул, Зинаида Михайловна вара 27 сул җак өҗсө. Пөтөмөҗ иккөн кәна вөсем кунта. Дояркасене 27-шөр өне сирөплөтөсө панә. Хастар өҗсөнөсө иртнө сул хәйсөн ушкәнөсөнчи кашини өне пуҗне вәтамран 5523 тата 5644 килограмм продукция илме пултарнә. Кәҗал та өҗре яләх мар кәтартусем тәваҗсө хастар өҗсөнөсө.

В. ШАПОШНИКОВ сән ўкерчөкө.

Ашөҗ-амәшөсене пөлме

Сирөн ача пөррөмөш класа каять

Кашини ашөҗ-амәшөн пурнәҗсөнче ачи пөррөмөш класа кайни пите пәлханулла вәхәт пулса тарать. Мөн пөлмелле-ха ачан шула кайччөн? Мөнле документсем кирлө?

Район администрацияөн вөрөнтү, сармаксен политики тата физкультурапа спорт пайөн төп специалистсөм каланә тарәх, малтанах ачан сывләхлә пулмалла. Унсәр пуҗне унән вәйәсем выляма, төрлө кәмәл-туйәма кәтартма пөлмелле. Пөр-пөр япала е пуләм сичнен каласа пама пөлни, пәхмасәр савәсем каласа пани ача лайәх аталанса пынине кәтартасҗө. Ача хусканәвөсөн килөшүлөхөҗө чөлхе аталанәвөне те төрөслөҗсө шула вөрөнемө илччөн. Ытти ачасөмпе мөнлөрөх хутшәнма пултарнине те пәхасҗө. Шула кайччөн ачан вулама-сырма пөлмелле тени нихәш саккунра та сук.

Тата ашөҗ-амәшөсене пөлмелли төлөр самант пур: пөррөмөш класа каяс текен ачан РФ вөрөнтү сичнен калакан саккун-

өҗө килөшүллөн 6 сул та 6 уйәхран көҗөн тата 8 султан асла пулмалла мар.

Кашини ача шула каяс умөн медицина төрөслөҗө витөр тухать. Ун хыҗсән врачсем ачан сывләхө өҗле пулнине кәтартакан справка парасҗө. Кайран вара психологсөмпе педагогсен комиссийө ачана пәкса тухать.

Ача пөррөмөш класа кайма хатөр пулсан ашөҗ-амәшөсөн җак документсөне шула таратмалла:

- ачана пөррөмөш класа вөрөнемө илме ыитни сичнен сырнә заявлени;
- ача сурални сичнен өнөнтөрекөн хут;
- медицина справки.

Ун хыҗсән кирлө шул хатөрөсене туняса ачара пөррөмөш класа яма пултаратәр. Ачасөне вөрөнемө илмелли тапхәр апрелен 1-мөшөччөн пулсанчө. Хәльлөхө паләртнә тарәх кәҗал района 321 ача 1-мөшө класа каймалла.

Н.НИКОЛАЕВА.

Сур акине хатөрленнө май

Васкамалла

Кун вәрәмланнә май сур акини ыйтәвө кашини сөр өҗсөнөх шухәшлаттарать. Урәхла өҗле-ха, сурхи кун султаләк тарантарать вөт. Уй-хир өҗсөсөм вара ытларах техникапа җыхәннине шула илөҗсө, өҗсөне явәҗстаракан техника унччөнрөх техника төрөслөҗө витөр кәларса, вөсем өҗө өҗле хатөррине пөлмелле. Җакна валли РФ Правительствин 2002 сулхи 117-мөшө номерлө постановленийө те пур. Унта тракторсөне, хәй төллөн сүрекен сүл-йөр тата строительство техникине, вөсен приөҗөсөне патшаләх техника төрөслөҗөне таратмалли йөркенө сирөплөтнө. Вәл паян хуҗаләх өртүсөсөмшөн, инженерсөмпе механизаторсөмшөн төп саккун пулса тарать.

ҖР Патшаләх техника надзор управленийөн пусләхөн В. Димитриевән хушәвөҗөпе район валли сирөплөтнө график пур. Унпа килөшүллөн районти төрөслөҗөсөм апрелен 1-мөшөччөн пулсанчө. Төрөслөҗө пөтөмөҗтөвөсөмпе хәльлөхө саванмалли сахал. Төрөслөҗө вәхәтра «Герой» тата «Свобода» хуҗаләхсөм сөҗ ирттерчөс. Шурчасен тракторөсөм сур акине 60 процент, Кашмашсен 30 процент хатөр. Саппас пайсөм ситнине кура хатөрленү өҗсөсөне хәвәртлатмалла кәна. Ленин яч. хис., Ильич яч. хис., Чкалов яч. хис. хуҗаләхсөм төрөслөҗө хатөрленсө ситөйменнине кура төрөслөҗө графикне каярах вәхәта куҗарма ыйтса сырупа тухрөс.

Төрөслөҗө өҗсөсөм малалла пырасҗө. **С. НИКОЛАЕВ,** районти патшаләх техника надзор инспекцияөн пусләхө.

РАЙОНТА: өнер, паян, ыран

Шкулсөм аккредитация хатөрленөҗсө

Районта вөрөнтү учреждениөсөн аккредитация хатөрленөҗсөсө пырасҗө. 28 вөрөнтү учреждениө хутшәнәт унта. Ача «Вөрөнтү сичнен» Федералла саккунпа, вөрөнтү учрежденийөсөне аттестация тата патшаләх аккредитация ирттермелли положенипе, ытти нормативла право докуменчөсөмпе килөшүллөн ирттерөсө. Аккредитация витөр тухнә вөрөнтү учрежденийөсөн кәна хәйсөн выпускникөсөне патшаләх төслөхлө документ пама, Раҗсей Федерацияөн Патшаләх гөрбө өҗөрнө пичөтпе уҗа курама право пур.

Хәльхи вәхәтра аккредитация комиссийөсөне йөркөлөс өҗсөм пырасҗө, вөрөнтү учрежденийөсөм вара кирлө документсөне хатөрлөҗсө. Аккредитация докуменчөсөне өҗсө күнөсөнчө 2008 сулхи апрелен 10-мөшөччөн район администрацияөн вөрөнтү, сармаксен политики тата физкультурапа спорт пайөнче йышәнаҗсө.

Сармак педагогсөм канашланә

Муркаш шулөччө районти сармак педагогсен «Пеликан» канашөн ларәвө иртнө. Асла категори учителө Е.Н. Ефанова сармак учительсөм валли ятарласа урок ирттернө, интерактивла доскапа мөнле уҗа курмаллине кәтартнә. Кунпа пөрлөх вәл «Шкул – 2100» сөнө программа сичнен төплөн каласа панә, методика материалөсөм сичне чарәнса тәнә. Самак май, Е.Н. Ефанова сөнө программапа хәйөн өҗсөнчө куллен уҗа курачө өнтө.

Ларәвән иккөмөш пайөнчө сармак педагогсен канашөн председателө Л.В. Храмова асла классөччө вөрөненөсөмпе «җавра сөтөл» ирттернө.

Апрелен 18-мөшөччө вара спорт ларәвөне ирттерме паләртнә. Сармак педагогсен команди өҗлекөн сармаксен районти спартакиадине хутшәнәт.

ГИБДД органөпе җыхәнса өҗлөҗсө

Районти ял хуҗаләх предпритийөсөм право сыхләвөн органөсөмпе тачә җыхәнса өҗлөҗсө. Ял хуҗаләх продукцияне ытти регионсөне турттарса кайнине төрөслөҗсөсө март уйәхөнчө ГИБДД сотрудникөсөмпе пөрлө 3 рейд ирттернө. 13 автомашина чарса төрөслөҗсө. Выхләх-чөрлөх продукцияне ытти регионсөне ветеринари лабораторийөнчө паракан тата ытти документсөмсөрөх илөҗсө кайнә төслөхсөне тупса паләртман.

Черетре – 50 сөмө

2002–2010 сулсөм валли йышәннә «Сурт-йөр» федералла төллөҗлө программән «Сармак сөмөсөне сурт-йөрпө тивөҗтерөсө» подпрограммипө килөшүллөн район администрацияөнчө 2008 султа 50 сармак сөмө сурт-йөр условиясөне лайәхлатмаллисен списокөччө черетре тарать. Сурт-йөр условиясөне лайәхлатас текен ытти сармак сөмөсөне пөлтерме вара савна каласа хәварасшән. Ку ыйтупа сирөн хәвәр пурәнәкан вырәнти ял тарәхне пырас пулать.

Кандидат – Суворов яч. хис. хуҗаләхран

2008 султа сармаксен патшаләх премине илме пирөн районан Суворов ячөпе хисөплөкөн хуҗаләх производство кооперативөн тракторист-машинистне Юрий Гордянович Орлова кандидата таратнә.

Юрий Орлов Анаткасси өмөччө суралса үснө. Ашөҗө амәшө таван хуҗаләхрах өҗлөҗсө өмөччө, халө тивөҗсө канура. Юрий сөмөҗө көҗөнни, унән икө пичөшөҗө икө аппәшө пур.

Юра авланнә, машәрөпе Валентинапа ывәл пәкса үстерөҗсө. Мәшәрө те Суворов ячөпе хисөплөкөн хуҗаләх төп бухгалтерта өҗленө, халө ывәлне пәхассипө отпускра.

Икө хуҗаләхән пөр өртүҗө

Мартән 28-мөшөччө Чапаев яч. хис. ял хуҗаләх производсөтө кооперативөн членөсөн черөтсөр пөрлөхи пухәвө иртнө. Пөлтерөшлө ыйтусөм сүтөсө явнә. Унччен хуҗаләх өртөсө пынә В.П. Морозов хәйне өҗсөн хәтарма ыйтса заявлени җырса панә.

Пуху өҗне район администрацияөн пусләхөн сүмө, ял хуҗаләх пайөн пусләхө В.К. Ананьев, Чуманкасси ял тарәхөн пусләхө Л.Г. Ковалева, правлени членөсөм, күршөллө Чкалов яч. хис. хуҗаләх өртүҗи П.Г. Ефимов хутшәннә.

Пухура икө хуҗаләх пөрлөштерөсөсө пирки ыту тәнә. Анча ку сөнүпө килөшменнисөм те тупәннә. Апла пулин те пөр шухәш патне ситме май килнө. Чапаев яч. хис. хуҗаләх өҗсөнөсө пухәвө В.П. Морозовән ыйтәвөне тивөҗтернө. Сөнө өртүҗөне П.Г. Ефимова, төп агроном пулма В.П. Морозова сирөплөтнө.

Аш-пәш ытти регионсөне те каять

Район администрацияөн ял хуҗаләх пайөнчөн пөлтернө тарәх, иртнө уйәхра районти патшаләх ветеринари учрежденияөсөм 369 вылях тушкине (38,2 тонна) ветсанэкспертиза тунә. ҖР патшаләх ветеринари служби ирөк панипе 197 тушкәна (19,4 тонна) республика тулашөне тиөсө асатнә. Вәл шутран мәйракалла шултра выляхсөм 92, сынасасөм 98 тата такасөм 7 тушка.

В. ШАПОШНИКОВ хатөрленө.

Сыраңтару – 2008

«Џентерү ялавне» малалла сыраңтарасҗө

Район хаҗатне 2008 җулхи иккөмөш сур султа илөҗсө тама малалла сыраңтарасҗө.

Ултә уйәха сыраңса илмелли сөнө хак - 181 тенкө те 80 уҗа. Малтанхипө танлаштарсан райхаҗата ултә уйәха сыраңса илмелли хак 12 тенкө те 18 пус сөҗ үсрө.